

Drágabecsé, 1965. ápr. 15

Drágán tisztelt volt néplírósnak!

1965. április 13.-án hallottam a magyar rádióban, hogy Lukács György akadémikus "most tölti be a 80. születésnapját".

Én híveim, kevesen lehetünk életben, akik az Ön néplíróssága alatt a Tanácsköztársaság körkötöttségű néplírósságon voltunk.

Én övodai ügyosztályon harman voltunk oklevéles övonók: Késmann Hilda osztályvezető, Szita Desszóné, akkor még leány, Teslery Károly és dr. Fokné. Én nem ott felejtett reakciós voltam. Engem 1919. április 23.-án Késmann Hilda rít fel a néplírósságra, akivel halála napjáig levelezésben voltam. Utolsó levelém 1954. július 10.-én a szél jött vissza, hogy "meghalt".

Előzőleg megküldte önéletrajzát is és írta: "...most dolgozni fogok a 19. és eseményekben és jó hogy írtál, se is bekerülök a munkámba... mindenestre bekerülök a történelembe, se megérdemled." Ekkor megtudta, hogy élek, első levelében írja:

"Kémszak én örültem levelednek, de az én ma is drága, jó barátom, Lukács György volt néplírósnak is... egyelőre csak telefonon beszéltem leveledről, megörült. Egy írt rólam 33 év után is Késmann Hilda. Csak a halál utókor nem leterít személyemmel illetőleg soha-soha. De ha semmiféle politikai érdemem sem lenne, rengeteg munkám után, amit ill. leírni lehetetlen,

egészen mást érdemelttem volna. 42 érig voltam szolgál-
tásban, sok más munkám mellett 3 napközis utthonos ó-
vodát rendeztem be, ebből kettőt majdnem teljesen ün-
nepélyeim jövedelméből. Közben pld. Tatabányán a II.
kerületi pedagógusok pártelnöke is voltam. Igen aktív
AKDSz-tag stb. stb. Kiába folyamodtam, hogy nyugdíja-
mat emelnek fel, hiszen ma 800 forint nyugdíjat egy
15-20 éves szolgálattal bíró éjjeli őr is kap. A demokrá-
ciától soha semmit sem kaptam, még egyetlen na-
pi üdülést sem. Isodalom, hogy aranydiplomámat
is nem gáncsolták el, amivel 500 forintot kaptam.
Ez semmiesetre sem méltó elismerése 42 éves megfessi-
tett munkáimnak és - melesleg mondva - politikai
érdemennek, hiszen egyetlen örvő voltam az ország-
ban, akit letartóztattak. Isendör kísért Vácra és onnét
Budapestre a szerb-utcai kiegészítő fogházba. Ma már több
száz örvő kapott mindenféle kormánykitüntetést, ki-
váló örvőségeket, 1500-3000 forintos pénzjutalmakat, de
az az örvő aki a demokráciáért szenvedett is és akit 25
érig sok más bosszantás mellett - amiket leírni itt
nincs hely - 25 érig kis kommunisának "neveztek, aki a
demokráciáért rengeteget dolgozott is - nem kapott
semmiféle jutalmat. Minth 42 éves, életem vége
felé járó örvő végtelen szomorúsággal állapítottam
meg az utókor halálanságát. Az aranydiplomá-
m az semmi, azt mindenki megkapja, akinek ok-
levele 50. éves és legalább 30 éves szolgálata van.
Volt idő, hogy kormánykitüntetésre lettem feltérjeszve
de mindig akad valaki, aki elgáncsol. Ez történt
legutóbb is, amikor magasabb nyugdíjat kértem.
Ma mást se hall az ember, mint 1200-1500 forintos

nyugdíjakkal, sokszor 15-20-25 éves szolgálat
után. Valahogy nincs se rendben!

149642-1373/1
A de tulajdonképpen mégsem parasz-
kodni jöttem, hanem ünnepelni. Kiinden jó-
kívánnatom a 80 éves volt népbírósmunkának,
kémnám Hilda önéletrajzát olvasva, magam
is felidézem a 46 esztendő előttli népbíróssá-
gi életünkei, munkáinkat és az aróta előttli 46
esztendőit. Akki arókat nem csinálta régig, az
az nem is tudja értékelni arókat.

Vagyok

elvtársi tisztelettel

Irta Desőné sz. Tesleryházi
aranydiplomás övő

Szigetbese

(Pest vm.)

Petőfi Sándor utca 23

Lukács György elvtársnak,
Hosszúth-díjas akadémikus,
a Tanácsköztársaság volt közoktatásügyi képviselője

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Budapest.

V., Belgrád-rakpart 2.

Nagy örömmel értesültem, hogy félig üdvözlő,
félig panaszos levelemet eredetben átmenni sziveskedett
a „Magyar Szocialista munkáspárt Pesti Megyei Bizottsá-
gának”, ahonnan a Titkárság részéről kiszállt Brauner
Károlyné elvtársnő kinek felmutattam meglevő eredeti ok-
mányaimat, már itt kiállításba helyezte, hogy a munkaügyi
minisztériumnak javaslatot teszek kivételes nyugdíjbe-
állításra, de ha a munkaügyi minisztérium ezt nem teljesíti,
úgy ok, a Párt teszek valamit. Ez utóbbira nem volt szükség,
mert a munkaügyi minisztérium 880 forintból 1000 fo-
rintra felemelte nyugdíjamat. Kém sok, de az ország mai
helyzetében (árviszok stb.) talán elégséges. Mégis kaptam va-
lamit. Eddig semmit sem kaptam, még csak egy napi üdül-
ést sem. Nagyon jól tudom, hogy ezt szeretett képviselőmnek
köszönhetem, különben most sem kaptam volna sem-
mit sem. Mindig igen nehezségre esett, hogy egyedülálló
ővönői politikai múltam dacára semmibe se vettek, hiszen
egyetlen élő ővönő vagyok, aki a képviselősságon teljesítet-
tem szolgálatot, egyetlen ővönő vagyok, akit letartóztat-
tak stb. Akiről 33 év után is volt szótalyveretlenség, Keumann
Hilda levelében kétszer is, mint „történelmi” ővönőről em-
líkezik meg stb. Akonban politikai érdemenemnél sokkal
többször tartom ővönői munkásságomat, amely mindenkor
teljesben, alkotásokban nyilvánult meg. 42 év alatt ővönői
munkáimmal egy országot szántottam végig pár száz
méterre a morva határtól pár száz méterre a jugoszláv
határig: Nagytapolcsány, Nagybossány, Szokolcsa, Püspökhatvan,
képviselősség, fogház, Pomáz, Pestterrsébet,
Kelebia, Szatmárya voltak ővönői munkásságom, ővönői

alkotásaim színhelyei. Voltam falun, kis városban, nagy városban, Budapesten a képviselősságon. Tanítottam magyarokat, szlovákokat, németeket, szerbeket. Mindenkor miniszteriumi, népielőssági szinten, ahogy Keunmann Filadelfától tanultam. Három övodának voltam első övönője és a 3 övodát én rendeztem is le, a negyediket a tatáranyait én tettem meg akkor Tatabánya legselebb, legutolsó övodájává. Ezeket a munkáimat sokkal nagyobb érdememnek tartom, mint a politikai munkáimat. Tény, hogy erkölcsi plimerésben többször részesültem, Tatabánya II. kerületi pedagógusok pártelnökiüknek választottak meg, a pódiumon képviseltem Homáron vármegye övönőit, a "Homáronmegyei Dolgozók Lapjában", Többször az övönők lapjában kiszerkesztettek, az anyagiakban - azt lehet mondani - nem kaptam semmit sem. Az pedagógusnapokon a parlamentben és másutt szavával szetogatták az 1500 - 3000 forintos kiváló övönöségeket, de ott rólam mindig megfeledeztek. Az a miniszterium, melynek jogelődjében a közoktatásügyi népielősságon övönői vonalon háromunknak le a szocializmus alapjait, mindig megfeledezett rólam. Sokszor szinte azt hittem, hogy talán megbocsát-hatatlann, halálos bűn az, hogy 1919-ben a népielősságon voltam. Most is csak egy hatásmas egyeniség, nagy tudás, tehetség, tekintély, szeretett népielőssunk tanúságtétele kellett ahhoz, hogy érdemeimet, tetteimet, alkotásaimat, melyeket leírni igen hosszadalmas lenne, valamelyest jutalmazassák. Sok irigység, rosszindulat kellett ahhoz, hogy a népielősság egyetlen élő övönőjét értsedek óta anyagilag teljesen elnyomják. Ezt a leggyözeletemnek látszó irigységet, rosszindulatot csak szeretett népielőssunk nagy tekintélye tudta legyőzni. Magamról ennyit meg kellett írni, hogy szeretett népielőssunk láthassa, mire pazarolta nagy tekintélyét. Köszönöm nagylelkűségét.

Vagyok

Szigetbese, 1965. augusztus 11.

MTA FIL. INT.

Lukács Arch.

elutársi tisztelettel:

Sita Dersőné, sz. Geslérzháris
aranydiplomás övönő

Szigetbese, Petőfi Lőrinc utca 23

144241-1373/4 Szigei-bere, 1966, XII-28
megválaszolatlan

Tisztelt volt Képviselőnk!

Itt hiszem elég kevesen élhetünk
népviselőssága személyzetéből. Itt 3 óvónő
közül ma már csak én élek.

Belső szükségét érzem, hogy Bol-
dog újraét kívánjak, főleg egészséget
volt Képviselőnknek.

elvtársi üdvözléssel.

Dr. Derróné sz. Teréz háru
nyugd. aranydiplomás óvónő

Szigei-bere Petőfi László u. 23

MTA FIL. INT.

Lukács Arch.

Boldog új évet!
Glückliches Neujahr!
Happy New-Year!
С новым годом!

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

A Tanácsköztársaság volt közönlös-
ügy népszerűsége még egyetlen élő öv-
nyje boldog új évet, főleg egészségét
kíván volt népszerűsége
Szigetváros, 1967. dec. 24. Tisztelettel

Szita Dánielné sz. Tesler György
nyugdíjas övnyő

Szigetvárosi Petőfi Sándor u. 23

76/673

mezv.

SZ

Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest

1,50 Ft

OSTATONDA BUDAPEST

Lukács György elnököre
Hosszúhídja akadémikus
1944-1373/5

Budapest

V. Belgrád-kapart 2
V em. 5

LG4441-1373/4

Nagyon tisztelt volt képviselőnk!

Szíveskedne megengedni, hogy mint
népvezetőségének még egyedül élő őronője
a legboldogabb új évet kívánjak, főleg sz-
egességét. Ez évente egyszer kedves kö-
telezettségemnek tartom megtenni. Elk 50
év távollátában megelerveztem előttem a
Közeletképzési képviselősség, annak sze-
mélyei, élén a mi szeretett Lukács György
népvezetőnk, Kurnann Hilda, az óvodai
ügyosztály vezetője és a képviselősség anyagi
tagja, akik már jóreút meghaltak.

Szigetbese, 1968. dec. 30

elvtársi üdvözléssel:
Gita Dersőné p. Tesleryházi
aranydiplomás nyugd. óvónő

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Szigetbese
Petőfi Pándor-u. 23.

(44641-1373/4)

Lukács György elvtársnak
a Magyar Tanácsköztársaság egykori népbírója
Kossuth - díjas akadémikus

MTA FIL. INT.

Lukács Arch.

Budapest V.,
Belgrád - rakpart 2, V. e. 5.
Szigetbence, 1969. március 25

Tisztelt Lukács Elvtárs!

Nagy örömmel olvastam, hogy szeretett népbírósnak megkapta „a munka Vörös Hársó” Érdemrendet. „Egyokán kaptak meg.

A népszabadságban láttam a képet is, ahogy Hádár elvtárs mellett áll, Gratulálók!

En a „Rákerei Városi Bizottságtól megkaptam a Tanácsköztársasági Émlék-
+ érmet”, a ^{tek}megyei^{tek} pedig a „Munka Érdemrend” ^{tek}első fokozatát. A megye, nevéleg Iszterinka Ferencné, első „Tűzháró” irás-ban adta, hogy „a munkáügyi ^{miniszter} elvtársak” nyugdíjemelesi javaslatot telerjesztett fel. Hallomásunk szerint a „Munka Érdemrend” ^{tek}első fokozatával ^{tek}ugyis nyugdíjemelesi járma. Iszterinkáné elvtársnő erre már március 3.-án felterjesztett, mielőtt a „Munka Érdemrend” ^{tek}első fokozatát

megkaptam volna.

Ok volna nagy kéresem, hogy Néplis-
tos Elvtárs is volna szives a megye já-
vaslatát támogatni. Ok járástól is igere-
lét kaptam erre, szintén az első Titkártól.
Is érvenként - hallottam - egy nagyon
befolyásos elvtársnő, az MSZMP közpon-
ti Bizottságának is Tagja, az MSZMP
Pest megyei Bizottságának első Titkára,
országgyűlési képviselő, de azért nagyon
fontos lenne, hogy volt néplis-tosom is
támogatná, kérelmemet, ami állítólag
a „Kunka Ördögrend” miatt fokozatonál
együtt járna.

Oké hírem, volt néplis-tossága Tagjai
közül kérem, elhetünk, mint örvös-szagos -
egyedül élek Bar és Keumann Hilda, aki
engem nagyon szeretett, mit levelei igazolnak.

Ujbolí alkalmatlankodásomért bocsána-
tól kérek, vagyok

elvtársi tisztelettel:
Lita Dersóné és Teslérnyáró

Szigetbecse

Pest megye

Petőfi Lándor - u. 23

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Lukács György elvtársnak
Hossúh - díjazott akadémikus

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Budapest V.
Belgrád-rakpart 2. v. e. 5

Igen tisztelt volt Déptisztosunk!

Nagyon köszönöm azt a szép bizonyítványt, amit érdeklőmben Lserenká Ferenecének, az MSZMP Pesti megyei Bizottsága első titkáranak volt szíves rajtam keresztül küldeni. Elküldés előtt azt lema-
soltam és sironig megörööm, mint igen kedves em-
léket, de ennek a nagy bizalomnak 42-évi övönői
működésen alatt iparkodtam megfelelni. 42-évi
övönői működésen legalább annyi érdemen, mint
a déptisztosságon teljesített munkásságom.

Lserenkának eléget lett kérésének és az idei pe-
dagógus-nap alkalmával valamilyen jutalmazásra
felterjesztett. Így 2.000 forint jutalmat kaptam 4%
leronással.

4 övönő lett "kiváló övönő" 6000 forintos ju-
talmunnal, de ezek közül megint kihagytak, mint
a többi tiszthet pedagógusnap alkalmával. Így
a felszabadulás óta legalább 120 övönő kapott
"kiváló övönőséget", de eddig engem mindig kihagytak.
Ha nincs Lukács György és Lserenkának, az idén
sem kaptam volna semmit sem. A minisztérium
első esetben adott valamit, pedig legnagyobb érdeme-
met mégis csak a déptisztosságon (na minisztérium-
nak hívják) szereztem. Én a legnagyobb szerénysé-
gel így gondolom, hogy semmi öntelttség, túlkas,
bekepzelttség, dolbrérés és effélék nem kellének ahhoz,
ha azt állítom, hogy nagy-nagy övönői munkás-
ságom mellett az egyetlen foghatóriselt övönőnek
a 18 pedagógusnap alkalmával a kiváló övönők
közül lett volna a helyem.

Egészen különös dolog, hogy eddigi 14 peda-

2444 41-1373/21

gőgusnap alkalmával a Minisztérium semmire
se_vett és ha nincs Lukács György „világhírű” kép-
velosunk és Lserenka Ferencné, aki szintén elég
nagy tekintély, az ideu sem kaptam volna a
Minisztériumtól semmit sem, mint az eddigi 17
pedagógusnap alkalmával.

Höszönöm jóindulatát, segítségét és to-
vábba is kére, vagyok,

Szigetbece, 1969. június 15-én

elvtársi tisztelettel:

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Szita Dersőné

nyugd. aranydiplomás - nő
Szigetbece, Petőfi Lándor 23

megválaszolatlan

194641-1373/13

Uzen Tisztelt Lukács Elvtárs!

Nagy örömmel olvastam a Népszabadság július 20.-i számában, hogy Lukács György „a 84 esztendő világkirú magyar ludós...” a békemozgalom legmagasabb kitüntetését a Fehér-turizmus emlékéremmel „megkapta. Engedné meg, hogy a magas kitüntetés alkalmával csékélységen, volt népbiztossági dolgozója is gratulálhasson.

Vagyok

Szigetbese, 1969. július 24.

elvtársi tisztelettel:

Szita Deszóné

nyug. aranydiplomás orvos

Szigetbese

Petőfi Sándor.-u. 23

MTA FIL. INT.

Lukács Arch.

megválaszolatlan

1946-11-13/14

Lukács György elvtársnak
Kossuth-díjas akadémikus
a Magyar Tanácsköztársaság közköztartásiügyi népbiztosa

Budapest

V., Belgrád-parkpart 2

Ök ijesztendő alkalmával a legnagyobb tiszt-
elettel, szeretettel köszöntöm volt népbiztosságomat,
mint népbiztossága egyetlen élő övönője. A legő-
szintébb szívvel - lélekkel kívánok jó egészséget
még sok évben. Nagy örömmel hallottam,
hogy legutóbb a rágrábi egyetem disz doktorá-
váta.

Szigetbecse, 1969. december 29

elvtársi üdvözléssel:

Ilza Dessőne

nyugd. pranydiplomás övönő

Szigetbecse

Petőfi Pándor-utca 23

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

144241-1324/15 Szigetvesse, 1940. dec 29

MEZVETESZOLAS

Mélyen tisztelt Néplétiósom!

Az íjesztendő alkalmánál tísz-
telettel, szeretéttel, hálával kösziöntöm
vóti Néplétiósomát és minden jót, fő-
leg egészséget kívánok. Kékesen lehe-
tünk már olyan pedagógusok, akik
1919. ben néplétiósságán dolgoztunk.
51. év nagy idő. És ennyi idő múltán
is, a régi tísztelettel, szeretéttel, hálával
emlékésém vóti Néplétiósomról és
boldog íjesztendőöt kíván

vóti néplétióssági óronője

Szita Deszőné

aranydiplomás óronő stb

Lukács György elvtársnak
Kossuth-díjas akadémikus

Budapest V.,
Belgrád-rakpart 2. V. em. 5

Országosan iskolás gyerekek járják a legkisebb falvakat is, hogy felkutassák azokat a veteránokat, akiknek valamilyen szerepük volt a Tanácsköztársaság életében. Engem is az itteni általános iskola és a ráckerei gimnázium egy-egy tanulója keresett fel, hogy a Tanácsköztársaság idején végzett munkásságomról mondjak valamit. A helybeli általános iskolai igazgató, a párttitkár érdekében valamilyen feltevést tett, mielőtt én bármit is tettem volna, vagy erre kértém volna. Ez annál szebb, mert én ebben a kis faluban és egyáltalán a ráckerei járásban semmilyen érdemet nem szereztem, mert az igazán nem érdem, hogy a helybeli óvodában két alkalommal pár napig helyettesítettem. De ahol valóban érdemeket szereztem, így a Művelődésügyi Minisztériumban jogelődje a Közlöny-kiadásügyi képviselősságnak, vagy a pesti megyei Tanács, vagy párt, ott egyáltalán nem érdekelnék utánam. Így merült fel a gondolat bennem, hiszen 1919-ben a legnagyobb helyen, a Közlöny-kiadásügyi képviselősságon dolgoztam, hogy magához Kádár elvtársához fordulok. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága a panaszt kivizsgálásra leadta a ráckerei járási pártbizottsághoz. Onnantól kísérletet és a panaszban említett eseteket okmányokkal igazoltam. Hogy ennek mi lesz az eredménye lesz, nem tudhatom. Ugyanazért a panaszt megküldöm Ilkú Pál elvtársnak, külön az óvodai ügyosztálynak és a megyei pártbizottságnak is, mert ügyemet onnantól nem tekintem elintézettnak, hogy 1000 forint nyugdíjat kapok, amit 42 évi szolgálattal minden politikai és munkaköri érdem nélkül a legegyszerűbb munkás is megkap, mintahogy egy esetet, egy egyszerű kocsis esetet panaszomban meg is említék.

Milyen tisztelt volt képviselőnk a népbizottság

299641-1373/9

előtti és utáni munkásságomat, sőt a népszerűségem
teljesített munkásságomat nem ismeri, nem is ismerheti,
mert arra ideje nem volt, csak Keumann Hilda levelei
igazolják "Történelmi munkásságomat". Hogy Keumann
Hilda jól választotta ki munkatársát, a levelekre csatolt
mellékletek igazolják. Nem akarom Keumann Hilda
rendkívüli elismerő mondatait idézni. Haláláig levelezés-
ben voltam vele. Utolsó levelem visszajött, hogy "meghalt"

Újra köszönetesen volt szíves válaszolni, ride-
kenben egyszer közelépnem is volt szíves. É panaszokat
csak azért küldöm el volt képviselő elvtársnak, hogy
láthassa, Keumann Hilda nagy ítélő képességét, em-
berismeretét, amikor maga mellé "hívott fel".

Szigetváros, 1969. február 16-án

elvtársi tisztelettel:

Szita Dersőné sz. Teslerykari
nyugd. aranydiplomás övönő
Szigetváros, Petőfi Sándor-u. 23.

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

A "dicsőemlékü MAGYAR TANÁCSKÖZTÁRSASÁG" 50 éves jubileumára emlékezve,
Melléklet 1. db. (2. sz.)

~~Kádár János elvtársnak~~

~~A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT BIZOTTSÁGÁNAK első titkára~~

Lukács György elvtársnak, Komth-díjas akadémikus

B u d a p e s t.

V., Belgrád - rakpart 2. v. em. 5

Magyarország legdemokratikusabb multu óvonójének férje kénytelen panaszával a legfelsőbb személyhez fordulni, mert feleségem 50 év alatt elszenvedett csunya mellőzéseire, szenvedéseire, melyeket többször üldözésnek is lehet venni, sehol sem kapott igazságot, elégtételt.

Feleségem egyetlen élő óvonó az országban aki 1919-ben^a Köznevelésiügyi Népbiztosság óvodai ügyosztályán volt, ezért letartóztatták, szabadulás után még fegyelmit kapott stb. A fogházi tisztviselő azt mondta neki, ne örüljön a szabadulásnak, mert újra lefognak tartóztatni, tehát legjob-b ha külföldre szökik, mint annyian mások. Ő azonban itthon maradt.

Pomázon Rotaridesz miniszteri tanácsos kiharancsolta feleségemet a jobbik óvodából a "piros pontok" miatt és egy rosszabb óvodába helyezte át. Az ő óvodájába betett egy fehér pontokkal rendelkező óvonót, kinek apja Szegeden fogház-őr volt, amikor Vass nagy-prépost, állandó miniszterelnök-helyettes ott csücsült.

Rotaridesz miniszteri tanácsocs szemébe mondta feleségemnek, hogy elismerik, hogy jó óvonó, de azok a "piros pontok".

Feleségem kárára így jutalmazták a volt szegedi fogház-őr leányát. És ezek a "piros pontok" 25 évig kísérték feleségemet. Mennyi gúnyos tekintetet, gúnyos mosolyt, feje fölétt való átnézést kellett feleségemnek elszenvednie első sorban a fogház-őr másik leányától.

Elhíresztelte, hogy feleségem kicsoda. És semmit sem lehetett ellenük tenni, mert Vass miniszterelnök-helyettes állt a hátuk mögött. Igen hosszadalmas volna minden mellőzést, sértegetést, szenvedést leírni.

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Igy politikai vonalon az ország összes óvonói közt feleségem a legelső helyen áll. Elvégre most a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50 éves jubileumát ünnepeljük és nem szeretnénk, hogy feleségemet ismét mellőzzék, mint 49 éven keresztül.

De ennél az egyedülálló politikai mult-nál még többre becsüli feleségem az 50 év alatt teljesített rendkívüli munkáit. Ő sohasem politikai érdemeiből élt, a legtöbben azt sem tudták, hogy ilyen érdemei vannak, hanem a legnagyobb munkaszeretettel végrehajtott munkáiból.

Neumann Hilda élesszeme meglátta ezt a rendkívüli ügybuzgalommal rendelkező falusi övönőt. Nevezzenek meg csak egyetlen övönőt, aki annyit dolgozott, szervezett, mint a feleségem. Talán a férj rajongásának, dobverésének lehetne ezt venni? Mindenesetre csodálattal néztem, láttam azt a három helyen végzett óriási munkát, amit feleségem Pesterzsébeten, Kelébián és Tatabányán végzett, ahogy azt a mellékletben nagyjából leírta a feleségem. Három óvodát ő szervezett meg, két helyen ő szervezte meg a napközi otthont is. Pesterzsébeten ő szervezte meg 1930-ban az ország egyik ^{első} napközi otthonos óvodáját. A városba látogató ^{u.n.} ugn. előkelőségeknek, majdnem naponta mutogatták napközi otthonos óvodáját. Ő volt Pesterzsébeten az ország legnagyobb nyomortelepének az u.n. Ma-gya-telepnek az első övönénije. Feleségem a városnál kijárta, hogy pl. karácsonykor 40 gyermeket ruháztak fel új ruhákkal, cipőkkel stb. El kell ismerni azt is, hogy Csikén polgármester szociális érzése is kellett ehhez.

Püspökatvanban a plébánossal került szembe a feleségem, mert az állami óvodának a felekezeti iskola egyik termét kellett átengedni, amit a plébános nem akart megtenni. Merész dolog volt akkor a plébánossal szembeszállni. Szerencsére a jegyző és az óvodai felügyelő bizottság is feleségemmel együtt harcolt. Az óvoda első felszerelését feleségem ünnepélyek tartásával és gyűjtéssel szerezte. Ez az összeg 2154 korona volt, akkor elég tekintélyes összeg volt. Az "Ujpesti tanfelügyelői" kirendeltség feleségemet "ügybuzgalmaért" és a gyűjtésért írásban megdicsérte, ez az okmány is meg van.

Bizonyára ezt az esetet, a plébánossal való szembeállást, a gyűjtést, az óvoda megszervezését hallotta meg Neumann Hilda a Köznevelésiügyi Népbiztoság óvodai ügyosztályának vezetője és "hívta fel" feleségemet maga mellé. Előzőleg feleségem Neumann Hildát nem ismerte, tehát itt nem protekciózásról volt szó. Feleségem nem is egy ottfelejtett reakció volt, hiszen Neumann Hilda április 23-án "hívta fel" feleségemet a népbiztosságra, akiket Neumann Hilda leváltott, névleg Balázs Erzsébetet, Vörösnét, és egy harmadikat, a Tanácsköztársaság bukása után ezek jelentették fel a feleségemet is. Neumann Hildának a népbiztonságon széles hatásköre volt, Lukács György népbiztosnak bizalmi embere volt, aki később a bécsi emigráció idején "minden héten egy estét Lukács elvtárral töltött" mint önéletrajzában írja. Ugyanis Neumann Hilda önéletrajzát is megküldte a feleségemnek, amiben a bécsi emigránsokról érdekes adatok vannak. Mikor feleségem itthon jelt adott magáról, Neumann Hilda azonnal megtelefonálta Lukács elvtárnak, aki "örült" a hírek mint levelében írja. "Most dolgozni fogok a 19-es eseményeken és jó, hogy irtál, te is bekerülsz a munkámban.....Mindenesetre beke-

rúlsz a történelembe, ezt megérdemled" írja tovább levelében Neumann Hilda. Mindezt semmibe vették 49 éven át. Igaz, hogy ezzel csak végszükség esetén álltam elő. Jo! Jo! párszor felültették feleségemet a dísz-elnökségbe, párszor 500-600 Ft jutalmat is adtak feleségemnek, de ilyen 500-600 Ft-os jutalmakat a minden politikai érdem nélküli közepes munkájú vagy éppen szimpla óvonók is kapnak. A nagyobb 3000 Ft-os kitüntetések-nél mindig kihagyták a feleségemet. pld 1955-ben, éppen mikor feleségem nyugdíjba ment, az "Óvodai nevelés" júniusi számában olvashatjuk, hogy 34 óvonó kapott csak ezen az egyetlen pedagógus napon 3000 Ft-os kiváló ovonóséget. Az elmúlt 50 év alatt több száz óvonó kapott tekintélyes pénz-összegekkel különféle kitüntetéseket a parlamentban vagy másutt, de a legelső valódi veterán és a legdolgosabb óvonó soha. Hogyan került 200-300 óvonó feleségem elé? Neumann Hilda 33 év után is "történelmi" óvonóknak nevezi feleségemet és feleségem munkájának elbírálására engem az illetékes. Jo! Jó! tudjuk elismerjük, hogy ma is vannak szorgalmas, tehetséges óvonók, de akkorá érdekkel és munkássággal egyetlen-egy sem bír. Feleségem 42 év alatt egy országot szántott végig munkásságával, a Morva határtól a Szerbhatárig, mindenütt becsületet szerezve az óvonói névnek. Munkásságának helyei: Nagytapolcsány, Nagybossány, Szokolca /pár méterre a Morva-határtól/ honot / cseh tiszt udvariassan kiutasította; " kisasszony mikor megy"? Püspökhatvan, Budapest /népbiztosság/, fogház, Pomáz, Pesterzsébet, Kelébia /pár méter a szerbhatár/ és Tatabánya. Tanított magyarokat, szlovákokat, németeket, szerbeket. Természetesen tagja volt a Pártnak, az MNDSZ-nek, a Magyar -Szovjet-Társaságnak. Pld. Tatabánya is igazolja, hogy feleségem az óvodai munkában és az MNDSZ munkában kiváló eredményt ért el. Volt védőnő helyettes is, Gyűjtéseket végzett: Püspökhatvanban 2154 koronát, a " Siess, adj, segítséget" mozgalomban 1961 Ft-ot, Pesterzsébeten a bomba-károsultak részére 366 Ft-ot. Alapfoku-középfoku politikai iskolát végzett, kétéves pedagógiai tovább-képzésben vett részt. Maga is összesen 44 oldalra tejedő előadásokat tartott a Tatabányai II kerületi pedagógusok részére, később azok elnöke is lett. Tatabányán a hajnali órákban a hentes-és élelmiszer-üzletek előtt röpgyűléseket tartott. A szülői munkaközösségekkel és a dadákkal - az elősdiakat kivéve mindig nagyon jó viszonyban volt.

Óvodái mindig mintaszerűen dekorálva voltak. Egy ilyen dekorálásnál a létra elcsuszván, a kezemet törtem el. Az óvoda kertjében 62-féle virág volt, 10 db törpe, nyulak, golyó és vár, fölötté azél repülőgépet himbált. Valóban látványosság volt az óvoda udvara. Idegen emberek kis gyermekeikkel bekéreckedtek az udvarra, hogy közelről láthassanak mindent.

Szép akvárium is volt, maga a tanácselnök is elnézegette a szép akváriumot. Feleségem a legszebb virágoskertű óvodáért versenyre hívta a vármegye 54 óvodáját, a vándor zászlót ő kapta. Engem a megye lefényképezett 5 kg-os karalábéimmal és cikk jelent meg a Komárommegyei Dolgozók Lapjában. Feleségem az óvoda harmadik tervét tervezte, minden szülő tett ajánlást pénzben, vagy munkában. Így készítettem a tervrajzot és a költségvetést, de a kivitelezést a feleségem betegsége megakadályozta. 42 éves szolgálat után a város vezetősége kérte, hogy legalább még 1 évig maradjon, megígérték, hogy majd nyugdíjazás után addig maradhat a szolgálati lakásban, míg a város lakást tud adni Újvárosban. Számos ünnepélyt tartott évente, az óvodai előadás után reggelig táncsal. Szép képes plakátjai / pár még ma is megvan / ott diszelegtek az autbuszok, az üzletek, gyógyszerterek ablakaiban, hogy „a Kossuth Lajos óvoda azt üzeni, mindnyájunknak el kell jönni.” Ezek az ünnepélyek mindig rendkívül látogatottak voltak és természetes szép jövedelemmel is jártak. Pár elszámolás még ma is megvan. Sok-sok oldalról lehetne még feleségem nagyon szép munkáit felsorolni. Kelébián azt mondták, hogyha az ajtókat kidobják, az ablakon bemegy az óvodájáért. Személyesen és kérelmekkel ostromolta a Népjóléti Minisztériumot is, míg egy nagyon szép óvodát hozott létre. Mezei Atanka a bajai főigazgatóság óvodai előadója mondta feleségemről; „a Szitáné a semmiből is tud alkotni.” És valóban Kelébián a semmiből alkotott óvodát, ahol másodízben még helyiséget sem adott a község az óvodának, az első télen még tüzelőt sem adott. Vagy Tatabányán egy romos nincstelen óvodát vett át és a város oktatási osztályának vezetője, Vas Erzsébet kijelentette; „Egy fillért sem tudunk adni,” és gyönyörű óvodákat adott át Kelébián és Tatabányán is. Tatabányán már azt is mondták róla, hogy Szitáné mi akar lenni, feleségem azt válaszolta, hogy vezető óvodónő a Tatabányai Kossuth óvodában. Bácsvármegye feleségem áthelyezési kérelmét nem továbbította, azt mondták, bárhová áthelyezik a megyében, csak maradjon a megyében. Tatabánya kérte, hogy 42 éves szolgálat után is dolgozzon tovább. Az előző tanácsi garnitúra nagyon igazság-talan volt feleségemmel szemben, az utódok ezt jóvátenni akarták.

Feleségem két helyen rendezett benapközi otthonos óvodát, de soha sem étkezett az óvodában, nehogy bárki is azt mondhasa, hogy a gyermekek elől eleszik a legjobb falatokat. Ezen a tiszta erkölcsi alapon állva, nem is tűrt meg visszaéléseket az óvodában. Emiatt súlyos kellemetlenségei voltak. Így Pesterzsébeten a szakácsnő leváltását kellett kérnie.

A szakácsné hiába szaladt segítségért a vasas szakszervezetbe. Elég nehéz harc fejlődött ki, de végül az igazság győzött. A napközisek kaptak minden gramm élelmiszert, amit a feleségem kézhezkapott. A vasas szakszervezet végül is elejtette a szakácsnőt.

Tatabányán a tisztogatás már sokkal nehezebb volt, mert egy protekciós tanítómóról is szó volt. Igen nehéz harc fejlődött ki melyben még a feleségemet akarták tönkre tenni.

1. Egy fiatal 5 éves szolgálattal bíró óvonót ^{vezető} ~~vezettek~~ kivonónak, aki az óvodáért semmit sem tett, feleségem pedig már akkor rengeteget dolgozott. Ezt még a Horthy-rendszer alatt sem tették meg a feleségemmel. Mindig vezető óvonó volt. Harmatné sem párttag nem volt, sem MNDSZ tag, sem a MagyarSzovjet társaság tagja nem volt és azoknak semmiféle összejövetelén nem vett részt.
2. Semmiért 500 Ft-os jutalmat kapott. A feleségem csak a következő évben kapott 500 Ft-ot.
3. Feleségemet Piskére akarták áthelyezni, illetve az áthelyezési okmány már ki is jött, hogy feleségemet az abszolút tiszta kezű nőt az utból, az igazság útjából végleg eltegyék. Híhetetlen igazságok voltak ezek. Sokan talán el sem hinnék, ha nem lennének nálunk az okmányok. De ekkor már feleségemnek is elfogyott a nagy türelme. Előre megirtuk Rákosi Mátyásnak a panaszos levelet, amit ajánlva adtunk volna fel. A megyei tanács oktatási osztályának vezetőjének, Lázár elvtársnak bemutatkoztunk és felmutatva az áthelyezési okmányt, kértük, hogy az áthelyezést szíveskedne visszavonni, különben megyünk a postára és feladjuk a panaszos levelet Rákosi Mátyás címére. Lázár elvtárs az áthelyezést szóban azonnal visszavonta és megjegyezte, hogy a háta mögött tudta meg nélkül csinálták meg ezt az áthelyezést.

Más. Itt Szigetbecsén történt feleségemmel, hogy az egyik óvonó betegsége folytán helyettesítésről volt szó. Tudott dolog, hogy minden nyugdíjas nyugdíja mellett havonta 500 Ft-ot kerekeshet. Feleségem ezt 500 Ft-ért vállalta volna. Rendelet van arra, hogy ha szakképzett nyugdíjas van, akkor azt kell alkalmazni. Mi az óvodától a 6. házban lakunk és feleségem igazán szakképzett, mégis idegenből Ráckeve-ről hoztak egyérettségizett kisleányt, akinek még az autóbusz díját is meg kellett téríteni. Így tartják be a rendeletet. Természetesen protekciós papáról-mamáról van szó és akkor minden rendelet semmis.

A protekció rengeteg bajt csinál. A Népszabadságban is olvashatjuk:
" a protekviótól csupán egy lépés a korupcióig."

Más. Tatabánya későbbi vezetősége a sok mellőzés, igazságtalanságtán látva feleségem rendkívüli munkásságát, rendkívüli nyugdíjra terjesztette fel feleségemet. A fölterjesztés egyik mellékletének indigós példánya birtokunkban van. Szébb felterjesztés talán nem is létezik. A Művelődésügyi Minisztérium /Labath István előadó/ azzal utasította el a kérelmet, hogy " a jelenlegi havi 800 Ft-os nyugdíjának ..... felemelésére ..... mivel az eléri az átlagos ellátások összegét, a Művelődésügyi Minisztériumnak javaslatot nem tehetünk ". Csak, hogy itt nem átlagos munkáról van szó. Itt Szigetbecsén szintén 42 éves szolgálat után egy kocsis 1000 Ft nyugdíjat kapott. Talán mégis különbség van egy 42 éves szolgálattal bíró kiváló munkásságu és nagy politikai multú óvónő között és egy kocsi között, anélkül, hogy a fizikai munkát lebecsülni akarnám. Ma másról sem hall az ember, mint 1200-1400-1600 Ft-os nyugdíjakról, néha 2000-2500 Ft-os nyugdíjakról. Pár héttel ezelőtt találkoztam egy bányamérnök barátommal, kinek 3000 Ft nyugdíja van.

A fenti elutasítást közöltem Lukács György volt népbiztosunkkal, akinek a közbelépésére mégis felemelték feleségem nyugdíját 120 Ft-al s így már 1000 Ft nyugdíjat kap. De ehhez egy "világhírű" tudós népbiztos közbelépése kellett. Maga Lukács György is levelében mentegeti magát, hogy ilyen " kevés eredményt tudott elérni .... sajnálom, hogy nem sikerült többet elérni...." azzal vigasztalja feleségemet " hogy mégis sikerült a maga dolgát mozgásba hozni".

50 évvel ezelőtt hármunkra bízták az ország összes óvodáinak, óvónőinek sorsát, ma a jutalmazásoknál Szita Dezsőné szül: Tesléry Máriát talán 299. ^{hely}deg. adták le. Hatétnyleg ezt érdemelné feleségem ugyanattól a politikai rendszertől, amely 50 évvel ezelőtt a népbiztosságra emelte fel. Megjegyzésre méltó még az is, hogy feleségem egyetlen napi üdülést sem kapott.

Még azt szabadna megemlítenem, hogy kicsi kis falunkban kb. minden második házban van televízió. A Köznevelési Népbirozság / jogutódja a Művelődésügyi Minisztérium/ hajdani óvónőjének a legszerényebb élet mellett még nem telett televízióra, pedig ő is szeretne művelődni. Ha csak 100-nak vették volna fel a 3000 Ft-os kiváló óvónők közé, úgy már régen ő is művelődhetne.

Végül mint levélíró bemutatkozom. Pontosan 42 évvel ezelőtt a Horthy-rendszer alatt mint támtiszt feleségül vettem Tesléry Máriát a népbiz-

tossági ovonót, ami akkor elég nagy merészség volt, amiért kb. 15 tanu előtt meg is támadtak, hogy miként tudtam elvenni egy kommunista nőt. Feleségemnek ezért ^{soha} egy szó szemrehányást sem tettem. Magamról még csak annyit, hogy már 1918-ban a "Magyarországi Szociáldemokrata Pártnak" Kismartonban tagja voltam, Selmechányán az ifjuság választott vezére és Sopronban főbizalmija voltam. A Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 40-éves jubileum alkalmával az "Óvodai Nevelés Felelős Szerkesztője" kétszer kérte fel a feleségemet, hogy utaznak fel a szerkesztőségbe mert a "Tanácsköztársaság idején végzett munkájáról, visszaemlékezéseiről szeretnének folyóiratukban megemlékezni." Az első kérésre pár napig feleségem betegsége miatt nem tudott válaszolni. Jött a második expressz levél, amelyre feleségem elég bőven válaszolt, de Budapestre felutazni betegsége miatt nem tudott. Óvonói vonalon adatokat csak feleségem tud adni, mert Neumann Hilda meghalt, Dr. Johnéról pedig nem tudni semmit. A Kortársak emlékeznek című cikkben feleségem leveléből többször idéznek, de a 3000 Ft-os kiváló ovonók közül mindig kifejeztették feleségemet.

Feleségem 76 éves a levélíró férj 78 éves. Pár évet élhetünk még, 50 év után életünkben szeretnénk jóvátételt, igazságot kapni. Feleségemet háromszor operálták 1955 óta állandóan betegeskedik, főleg a szívével, ezért nem tudott Tatabánya kérésének sem eleget tenni, hogy legalább még 1 évig dolgozzon, hogy utódait be-nevelhesse a szocialista ovodai életbe.

Egy sokat szenvedett és rengeteget dolgozott ovonó végre az 50 éves jubileum alkalmával anyagilag is méltó elégtételt kér.

1969. február 20
Szigetbecse, 1968. november 16

Szita Dezsőné és Geslery János
nyugd. aranydiplomás ovonó

Tisztelettel:
Szita Dezső
Szigetbecse Petőfi S.u 23.

U.i.: Azt jelenteni, hogy a régi érdemek ne vegyünk figyelmbe.
Szó sincs róla! Ez kegyetlenség, hátátlanosság volna... "sija
a Népszabadság 1963. február 27.-én
E levél tiltakozás a kegyetlenség, hátátlanosság ellen.